

Кривун М.В., аспірант 1-го курсу напряму підготовки 051 «Економіка»,

к. е. н., доц. Бєлова Т. Г.

Національний університет харчових технологій

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ІНТЕГРОВАНИХ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

В Україні наразі діє ринкова система функціонування економіки та окрім цього також здійснюється державне регулювання діяльності суб'єктів господарювання у всіх її галузях. Результати такого регулювання впливають на більшість аспектів нашого життя, адже коли ми купуємо телевізори, мікрохвильові печі, іншу електроніку, то вони виготовлені відповідно до прийнятих технічних регламентів. Квиток на літак, сервіс в аеропорту та в літаку, або контроль на безпеку в аеропорту та інше, – все це здійснюється відповідно до авіаційних правил, тобто є державним регулюванням діяльності відповідних суб'єктів господарювання (регуляторний акт).

Серед нормативно-правової бази з даних питань, що є дуже об'ємною та розгалуженою, можна виділити Господарський кодекс України, Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Закон України «Про захист економічної конкуренції», якими визначено основні засади такого регулювання. Окрім іншого законодавець приділяє увагу різному підходу до державного регулювання в залежності від розміру суб'єкта господарювання. Так, у тих чи інших питаннях існує окремий підхід до суб'єктів великого, малого, або суб'єктів великого та середнього підприємництва.

Однак якщо із задекларованими принципами підтримки та розвитку малих суб'єктів господарювання все зрозуміло та висвітлено в Стратегії розвитку малого і середнього підприємництва в Україні на період до 2020 року, що затверджена розпорядженням Кабінету міністрів України від 24 травня 2017

р. № 504-р, то щодо регулювання великих суб'єктів господарювання або інтегрованих корпоративних структур все ще немає визначеного підходу.

Інтегровані корпоративні структури, використовуючи свої фінансові ресурси та маркетингові інструменти, мають вплив не лише на рівні національної економіки, але й у міжнародному господарстві. Оскільки за формою організації абсолютна більшість компаній лідерів галузей є багаторівневими бізнес-утвореннями – їх активи, джерела капіталізації, як і управлінські повноваження, визначаються досить умовно, зважаючи на безліч факторів (установчі документи компаній, законодавство країни реєстрації та місця діяльності, взаємовідносини акціонерів та бізнес партнерів, політична ситуація та інше).

На рівні національної економіки завжди актуальними проблемами є питання врегулювання діяльності великого бізнесу як у відношеннях з державою, так і з іншими учасниками ринку та недопущення зловживання домінуючим становищем або інших неконкурентних дій з їхнього боку. Адже у суб'єктів господарювання, які мають домінуюче становище у певних галузях, вистачає впливу для зміни макроекономічних показників, економічної ситуації, обороноздатності держави та соціального мікроклімату у суспільстві, а також впливу на міжнародну репутацію держави в цілому.

Натомість, якраз в питаннях регулювання великих суб'єктів господарювання спостерігається в основному 2 шляхи: політичні рішення та «кулуарні» неофіційні домовленості між представниками бізнесу та органів влади. Останній найбільш яскраво висвітлений у матеріалах ЗМІ, наприклад, стосовно постачання вугілля за формулою «Роттердам+витрати на транспортування» від певних постачальників, яким значно дешевше його транспортувати до споживача в Україні, а не в Роттердам.

У свою чергу, політичні рішення є більш прийнятною формою організації взаємовідносин держави та суб'єктів господарювання у цивілізованому світі, однак не самою досконалою. Так, можна пригадати ряд суперечок щодо входу на Український ринок Ірландської компанії «Ryanair», або ж суперечки

вітчизняних вантажовідправників та ПАТ «Укрзалізниця» за розміри ставок на перевезення вантажів та виведення їх з під державного регулювання.

Такі неоднозначні рішення є нормою, коли справа стосується великих корпоративних утворень, адже це є точкою рівноваги різних груп впливу як серед великого бізнесу, так і органів влади. Для пошуку ефективних, збалансованих рішень необхідна зрозуміла і робоча модель законодавчого врегулювання таких відносин. Ця модель повинна враховувати особливості саме великих суб'єктів господарювання та має дати відповіді на елементарні питання ставок оплати послуг державних компаній у різних сферах, що будуть однаковими для всіх суб'єктів господарювання або матимуть адекватні критерії їх визначення. За таких обставин політичні рішення стануть менш поширеним засобом регулювання господарських відносин, що в цілому позитивно вплине на економічний розвиток держави.

Отже пошук моделі державного регулювання інтегрованих корпоративних структур в національній економіці з максимальним ефектом та мінімальними ризиками для суспільства потребує глибокого наукового дослідження та комплексного аналізу діяльності інтегрованих корпоративних структур.